

Notificació d'incidents en la seguretat del pacient a l'atenció primària a Catalunya

Dades de 2019

Maig 2021

Autors

Anna Fernández Lumbreras

Laura Navarro Vila

Jordina Capella González

Glòria Oliva Oliva

Clara Pareja Rossell

Alguns drets reservats

© 2021, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la [pàgina web de Creative Commons](#).

Edita

Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica

Subdirecció general d'Ordenació i Qualitat Sanitàries i Farmacèutiques

Direcció General d'Ordenació i Regulació Sanitària

Primera edició

Barcelona, maig de 2021.

Assessorament lingüístic

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

URL

<http://seguretatdelspacients.gencat.cat/ca/inici/>

Disseny de plantilla accessible 1.05:
Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.
Núm. de Registre 90322.

Sumari

1	Introducció i objectiu.....	4
2	Descripció general de les notificacions d'incidents	5
2.1	Notificacions segons l'àmbit assistencial	5
3	Descripció de les notificacions d'incidents rebudes a l'àmbit de l'atenció primària	6
3.1	Notificacions segons el tipus d'incident.....	7
3.2	Notificacions segons el professional notificador.....	9
3.3	Notificacions segons l'edat del pacient	10
3.4	Notificacions segons la gravetat de l'incident.....	12
3.5	Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident	14
3.6	Notificacions segons el risc	15
3.7	Notificacions segons els factors contribuents	16
4	Annexos.....	19
4.1	Gravetat.....	19
4.2	Probabilitat.....	19
4.3	Risc.....	19

1 Introducció i objectiu

Quan parlem d'incidents relacionats amb la seguretat del pacient, ens referim a qualsevol esdeveniment o circumstància que ha ocasionat, o podria haver ocasionat, un dany innecessari i involuntari a un pacient com a conseqüència de l'assistència sanitària.

Com anys anteriors, el Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica elabora un informe sobre els incidents que han tingut lloc a l'àmbit de l'atenció primària relacionats amb la seguretat dels pacients.

L'objectiu és conèixer els resultats agregats dels incidents relacionats amb la seguretat del pacient de cada any per detectar les línies prioritàries en les quals incidir per augmentar la seguretat durant l'assistència sanitària.

El sistema que s'utilitza per fer la notificació d'aquests incidents és el TPSC-Cloud™ (la plataforma en línia de *The Patient Safety Company*). Es va començar a implantar a finals de l'any 2013 amb un formulari de notificació d'incidents comú pels 4 àmbits assistencials i, a partir de l'any 2015 es va dissenyar un formulari específic per l'atenció primària.

En aquest sistema es poden notificar tot tipus d'incidents relacionats amb la seguretat dels pacients, fet que permet als professionals que el gestionen analitzar-los detingudament, buscar-ne les causes i implantar les solucions que considerin oportunes per evitar que es repeteixin. Convé ressaltar que les notificacions són fetes de manera voluntària, confidencial, anònima i no punitiva.

Les dades que s'analitzen a continuació corresponen a notificacions d'incidents de l'any 2019 i, que, en data 4 de maig de 2021, els gestors de l'eina dels centres han estudiat, proposat mesures perquè no tornin a succeir i que ja donen per tancades.

2 Descripció general de les notificacions d'incidents

El 4 de maig de 2021 es van extreure del sistema 14.422 notificacions d'incidents gestionades i tancades, corresponents a l'any 2019. Com mostra el gràfic de la figura 1, el nombre de notificacions augmenta respecte els anys anteriors.

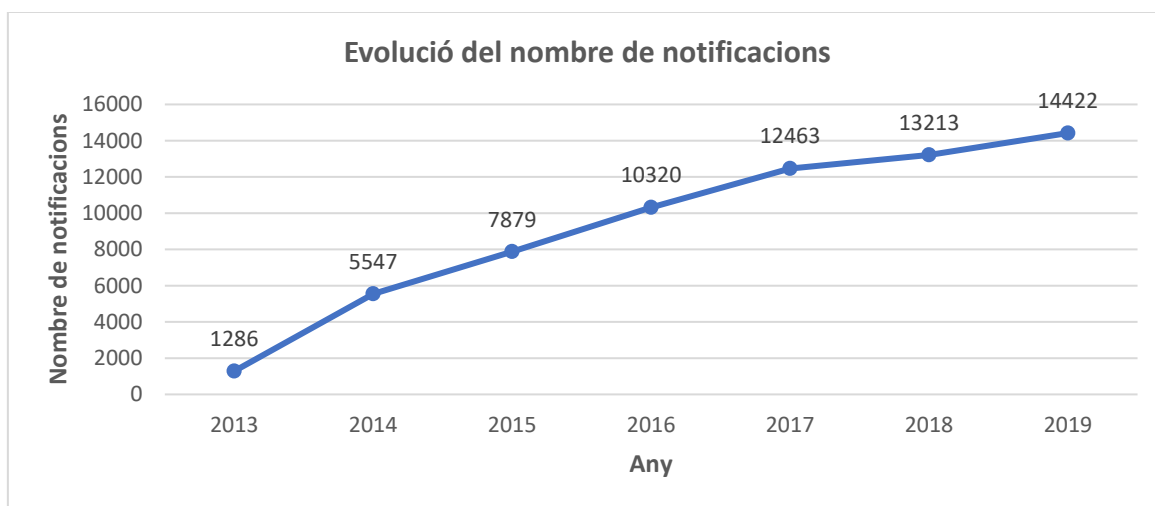

Figura 1. Notificacions d'incidents rebudes de l'any 2013 a l'any 2019

2.1 Notificacions segons l'àmbit assistencial

La distribució dels incidents segons l'àmbit assistencial on s'ha originat es pot observar a la figura següent. A l'atenció primària es van rebre 5.580 notificacions (vegeu la figura 2).

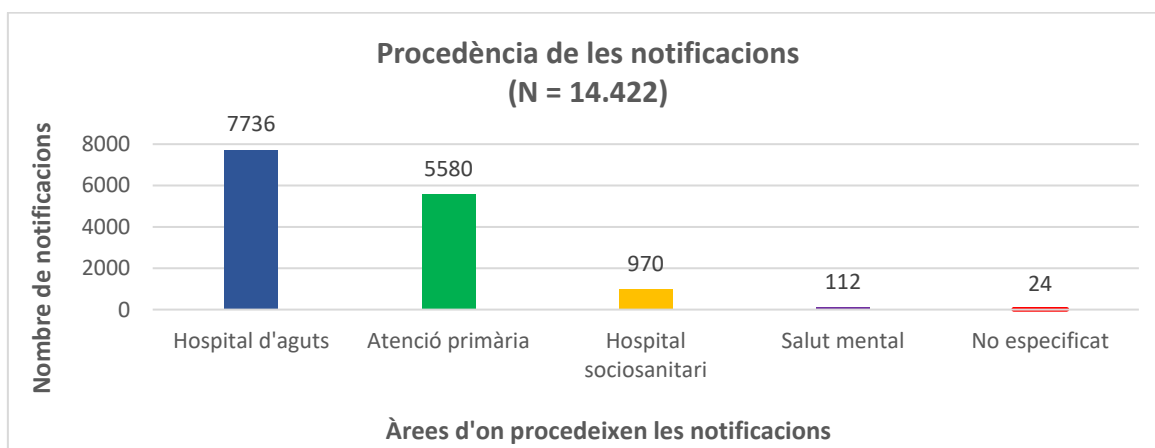

Figura 2. Procedència de les notificacions de l'any 2019

3 Descripció de les notificacions d'incidents rebudes en l'àmbit de l'atenció primària

Des de finals de l'any 2013 –quan es va implantar el sistema de notificació i gestió d'incidents– fins a l'any 2019 s'observa un augment notable de notificacions d'incidents a l'atenció primària (vegeu la figura 3).

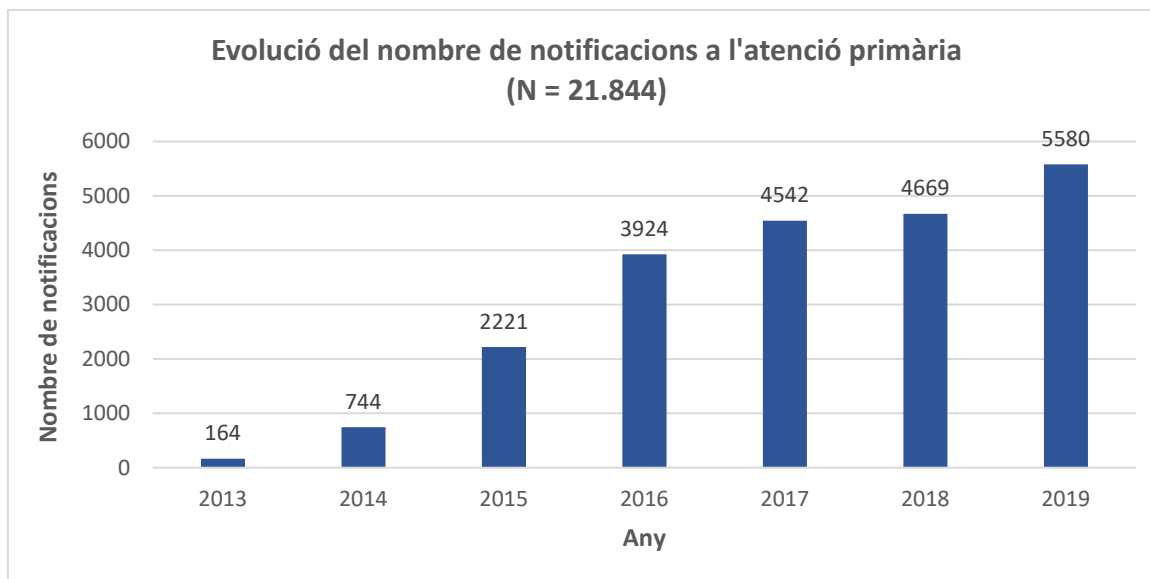

Figura 3. Evolució del nombre de notificacions a l'atenció primària

El total de centres que van notificar durant l'any 2019 ha estat de 336, respecte dels 273 centres que van notificar l'any 2018 i els 275 que van notificar el 2017 (vegeu la taula 1).

	2017	2018	2019
Centres ICS	228	233	292
Centres no-ICS	47	40	44
Total	275	273	336

Taula 1. Centres que van notificar incidents a l'atenció primària entre l'any 2017 i el 2019

Si ens referim al nombre de notificacions, un 90,56% de les notificacions rebudes correspon a centres de l'ICS (centres ICS), mentre que el 9,44% correspon a centres que no pertanyen a l'ICS (centres no-ICS).

3.1 Notificacions segons el tipus d'incident

En els centres ICS, els incidents que majoritàriament es van notificar estan relacionats amb la *Gestió clínica i procediments* (27,37%) i la *Gestió clinicoadministrativa* (22,15%), i constitueixen aproximadament un 50%. Els segueixen els incidents relacionats amb la *Medicació* (18,50%) i els incidents relacionats amb la *Documentació analògica i digital* (17,02%) (vegeu la figura 4).

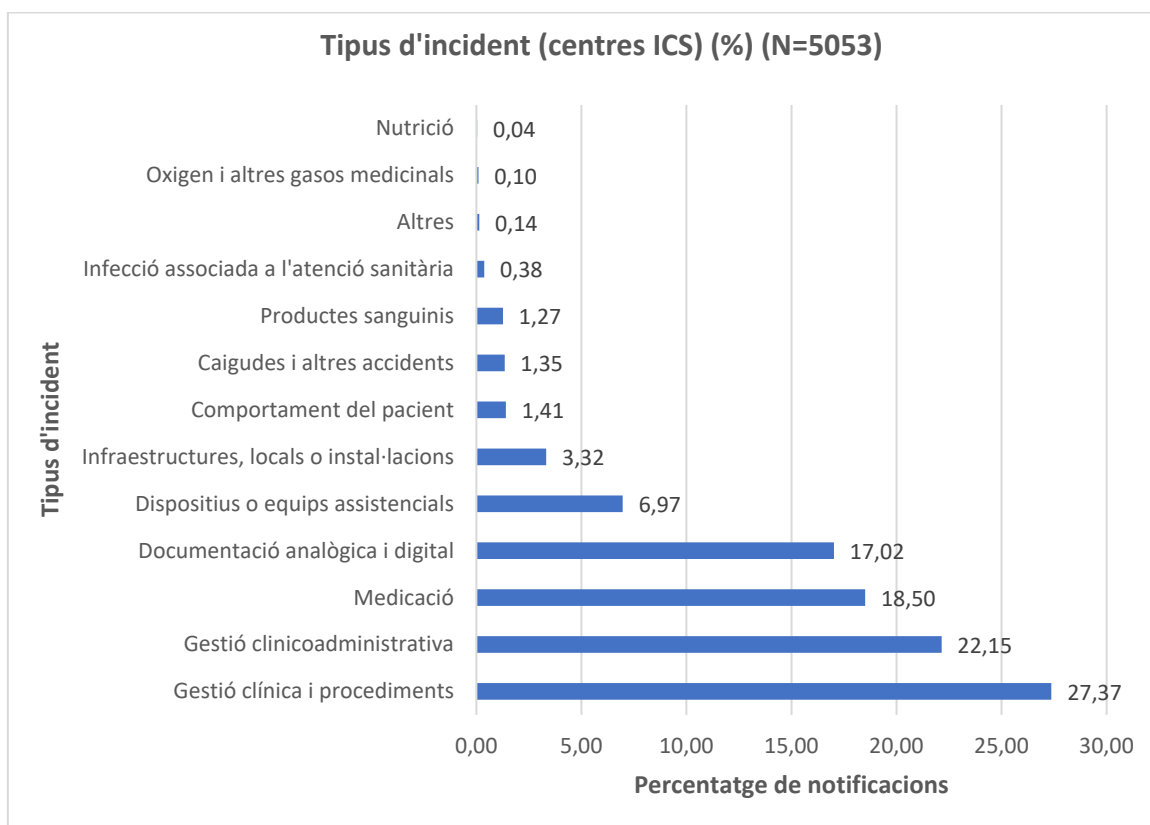

Figura 4. Percentatge de notificacions segons el tipus d'incident als centres de l'ICS

Als centres que no pertanyen a l'ICS les notificacions dels incidents relacionats amb la *Gestió clinicoadministrativa* són les més nombroses (38%), seguit de les notificacions d'incidents relacionats amb la *Gestió clínica i procediments* (24%) i, en tercera posició, les notificacions dels incidents relacionats amb la *Medicació* (23%). Per tant, el 85% de les notificacions recau en aquestes tres categories (vegeu la figura 5).

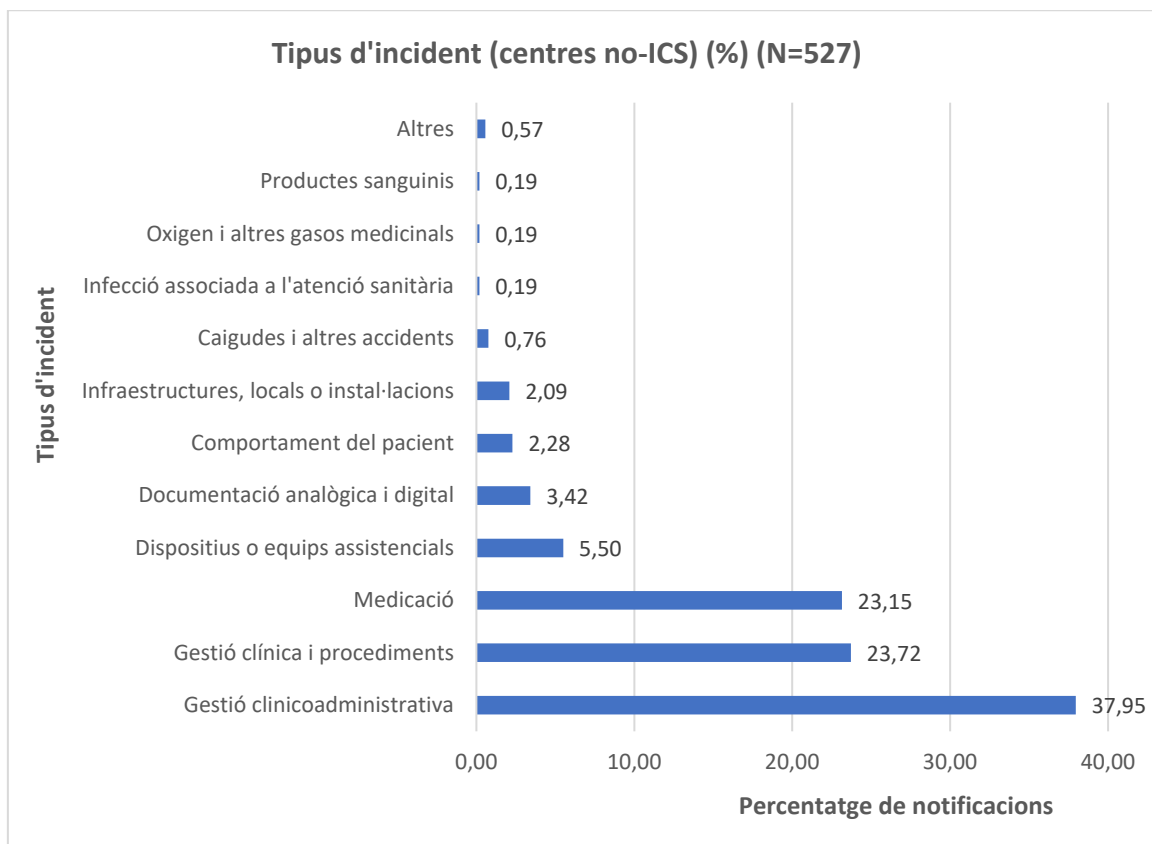

Figura 5. Percentatge de notificacions segons el tipus d'incident als centres que no són de l'ICS

3.2 Notificacions segons el professional notificador

En l'àmbit de l'atenció primària, tant en els centres de l'ICS com en els centres que no hi pertanyen, el personal d'infermeria i medicina són els que notifiquen un percentatge més elevat d'incidents. En els centres de l'ICS, és el personal d'infermeria qui més en notifica (36,28%), seguit del personal mèdic (32,97%) (vegeu la figura 6). En els centres que no són de l'ICS, un 41,18% de les notificacions procedeixen del personal d'infermeria, mentre que les provinents del personal mèdic representen el 26,00% (vegeu la figura 7).

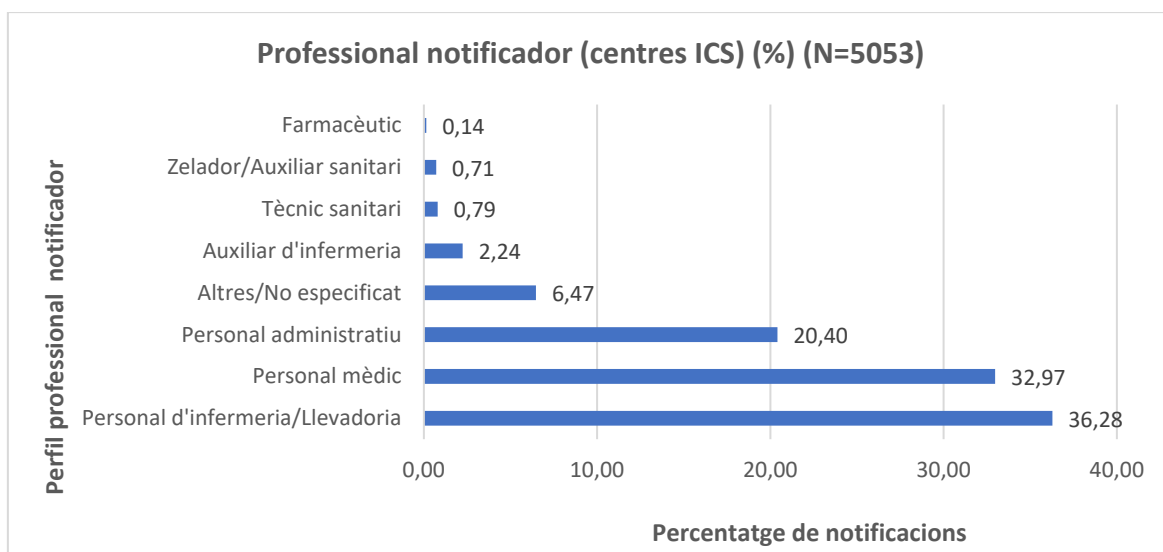

Figura 6. Perfil del professional notificador als centres de l'ICS expressat en percentatges

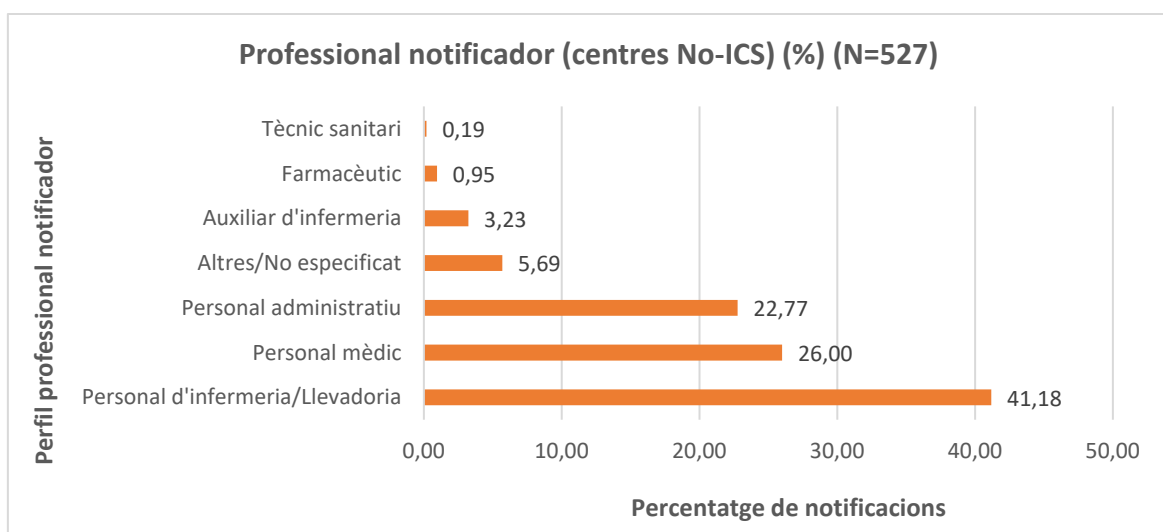

Figura 7. Perfil del professional notificador als centres que no són de l'ICS expressat en percentatges

3.3 Notificacions segons l'edat del pacient

L'edat del pacient no es reporta en un 21,65% en els centres de l'ICS i en un 20,87% en els centres que no són de l'ICS.

Als centres de l'ICS, on es concentren més notificacions d'incidents és en els pacients amb edats compreses entre els 61 i els 80 anys (un 11,62% de 61-70 anys i un 11,22% de 71 a 80 anys) (vegeu la figura 8).

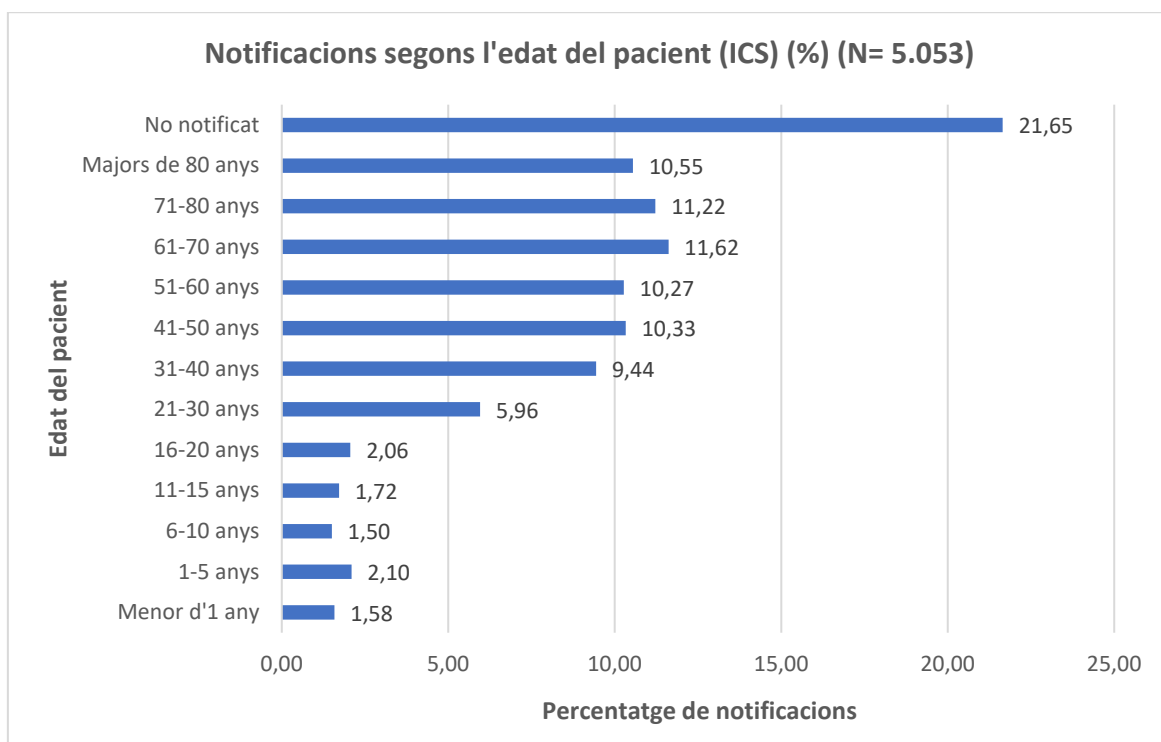

Figura 8. Percentatge de notificacions en funció de l'edat del pacient als centres de l'ICS

Pel que fa als centres que no són de l'ICS, les franges d'edat amb més notificacions són també les dels 61-70 anys i les dels 71-80 anys (vegeu la figura 9).

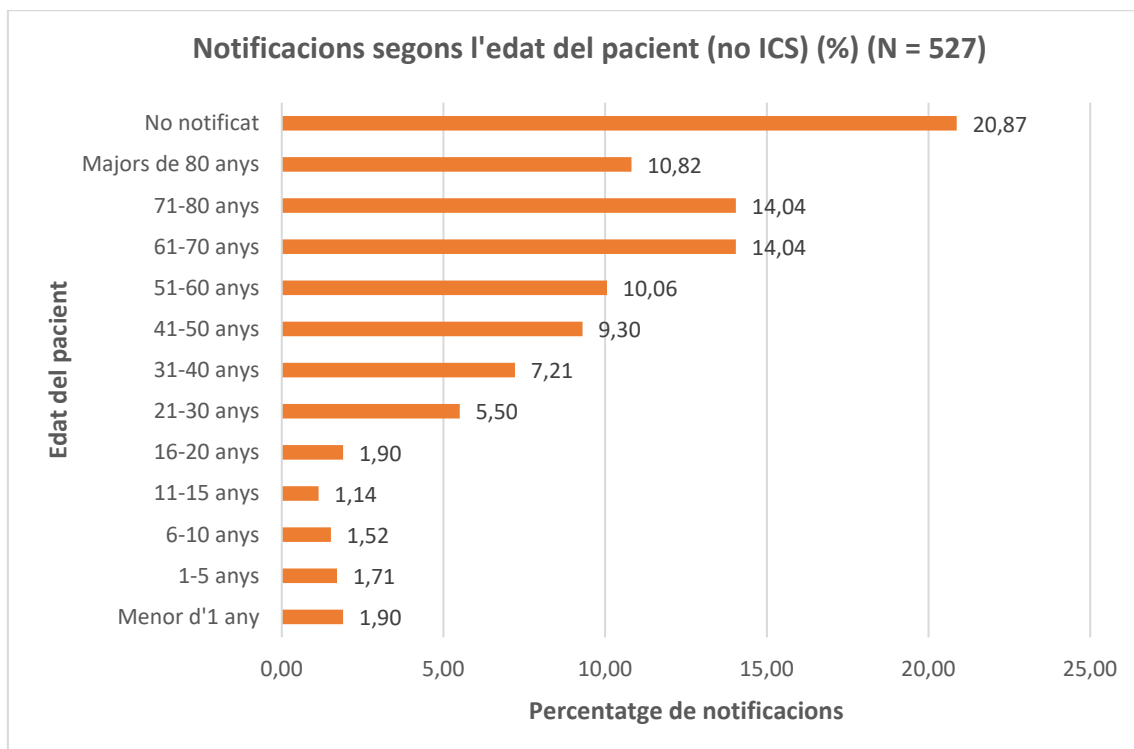

Figura 9. Percentatge de notificacions en funció de l'edat del pacient als centres que no són de l'ICS

3.4 Notificacions segons la gravetat de l'incident

En els centres de l'ICS, els incidents amb una gravetat mínima són els que presenten un percentatge de notificacions més elevat (48,19%) i l'1,19% dels incidents ocasionen dany greu al pacient ([vegeu l'annex 4.1](#)) (vegeu la figura 10).

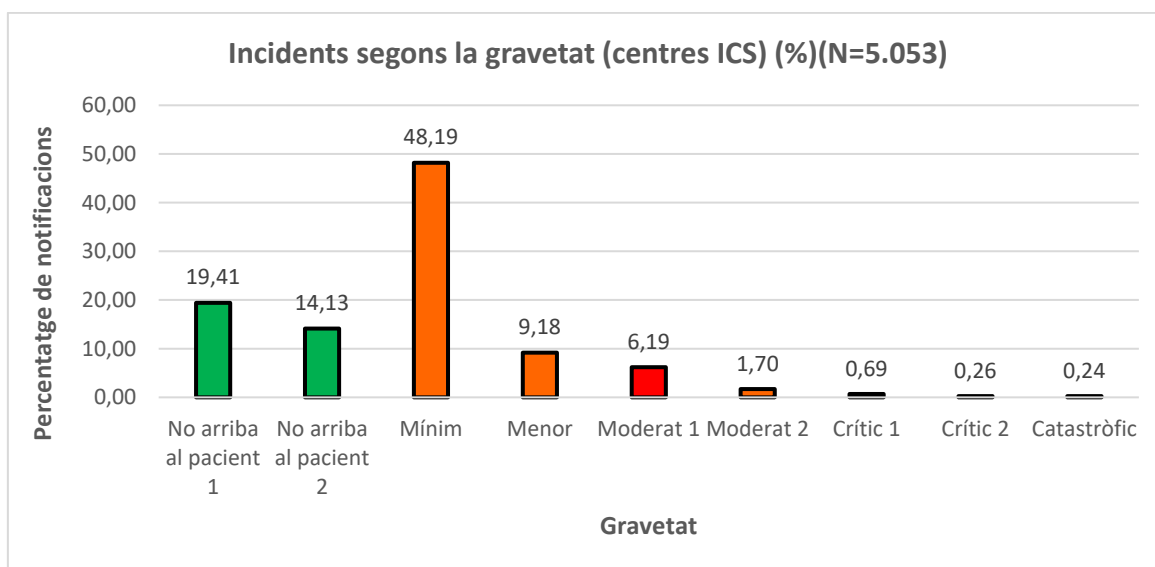

Figura 10. Percentatge de notificacions en funció de la gravetat als centres de l'ICS

En un 9,08% del casos es produeix dany al pacient, en un 57,37% arriba al pacient, però no li ocasiona dany i, en un 33,54% no arriba al pacient (vegeu la figura 11).

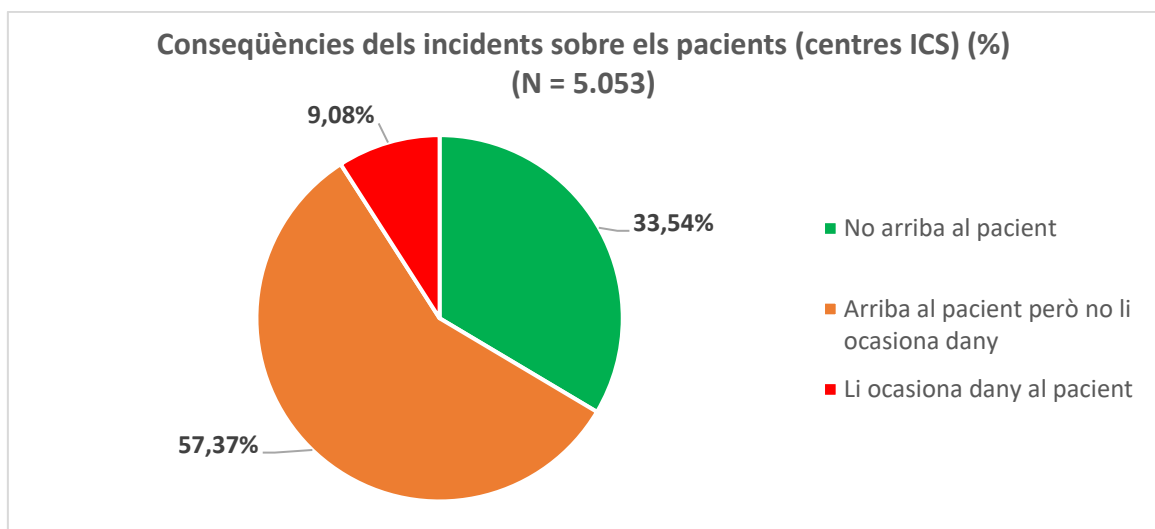

Figura 11. Classificació dels incidents en funció de les conseqüències que tenen sobre els pacients als centres de l'ICS expressada en percentatges

Pel que fa als centres que no són de l'ICS, un 47,25% de les notificacions d'incidents tenen una gravetat mínima. Tot i això, un 0,19% dels incidents produeixen la mort del pacient o hi contribueixen (vegeu la figura 12) ([vegeu l'annex 4.1](#)).

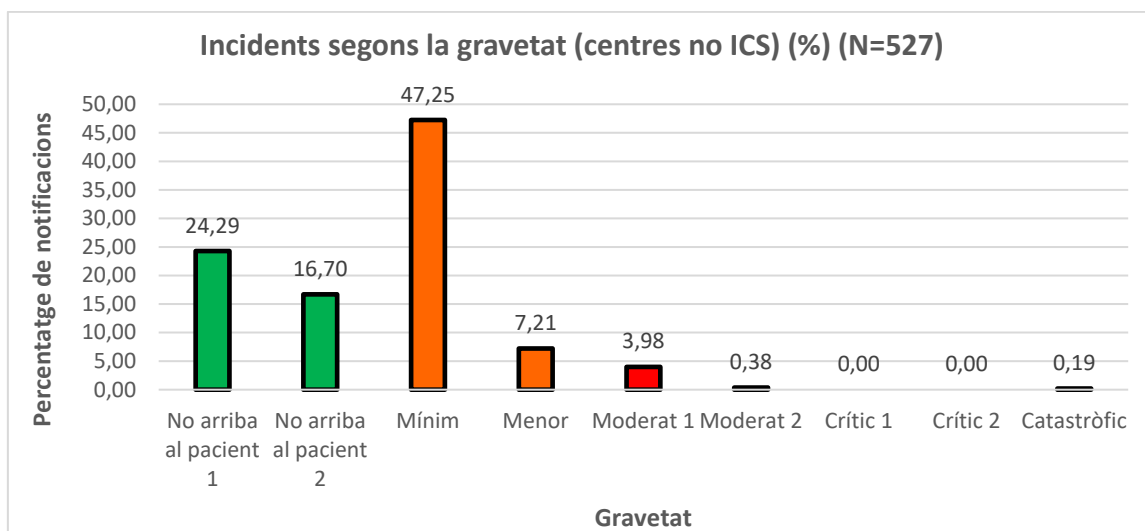

Figura 12. Percentatge de notificacions en funció de la gravetat de l'incident als centres que no són de l'ICS

Com s'indica a la figura 13, en els centres que no són de l'ICS, el 4,55% dels incidents ocasionen algun tipus de dany al pacient, un 54,46% arriba al pacient, però no li ocasiona dany (categoria on es concentren més incidents) i un 40,99% dels incidents no arriben al pacient.

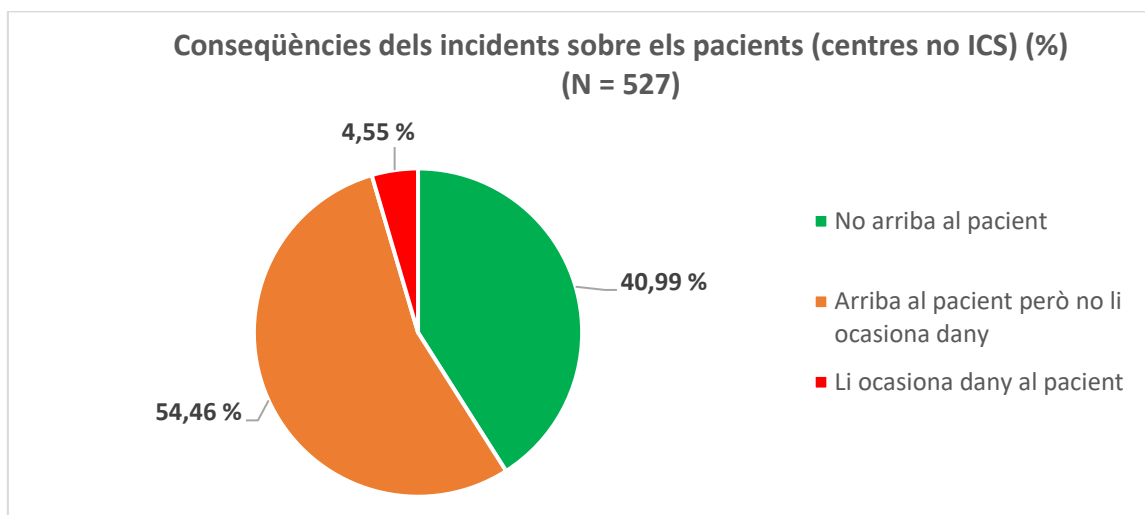

Figura 13. Classificació dels incidents en funció de les conseqüències que tenen sobre els pacients als centres que no són de l'ICS expressada en percentatges

3.5 Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident

Si classifiquem els incidents segons la probabilitat que es produeixi l'incident als centres de l'ICS, s'observa que en un 45,07% l'incident és relativament infreqüent (molt infreqüent, poc freqüent o possible/ocasional). Però cal destacar que, en més de la meitat dels casos (54,26%), són incidents que es tornen a produir, classificats com a freqüents i probables (vegeu la figura 14) ([vegeu l'annex 4.2](#)).

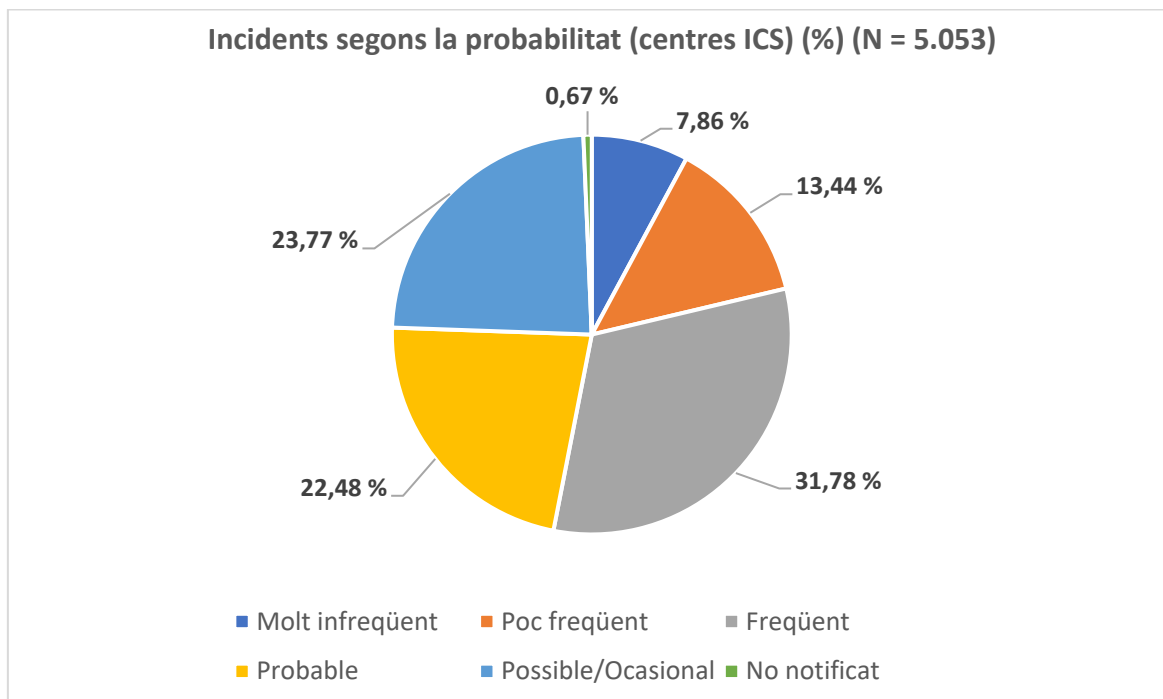

Figura 14. Classificació dels incidents en funció de la probabilitat que es torni a produir l'incident als centres de l'ICS expressada en percentatges

En els centres que no són de l'ICS, aproximadament un 40% dels incidents és freqüent o probable que es torni a repetir (vegeu la figura 15).

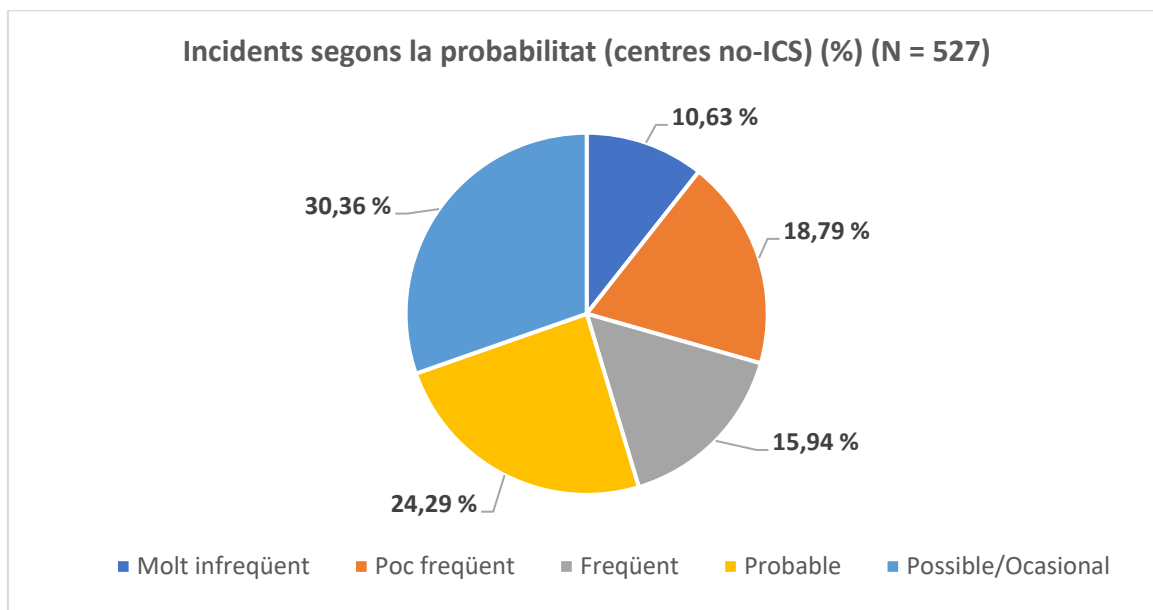

Figura 15. Classificació dels incidents en funció de la probabilitat que es torni a produir l'incident als centres que no són de l'ICS expressada en percentatges

3.6 Notificacions segons el risc

En els centres de l'ICS, els incidents considerats de risc baix comporten el 50% dels incidents (50,19%) ([vegeu l'annex 4.3](#)). No obstant això, un 6,57% dels incidents són considerats de risc alt o risc extrem (vegeu la figura 16).

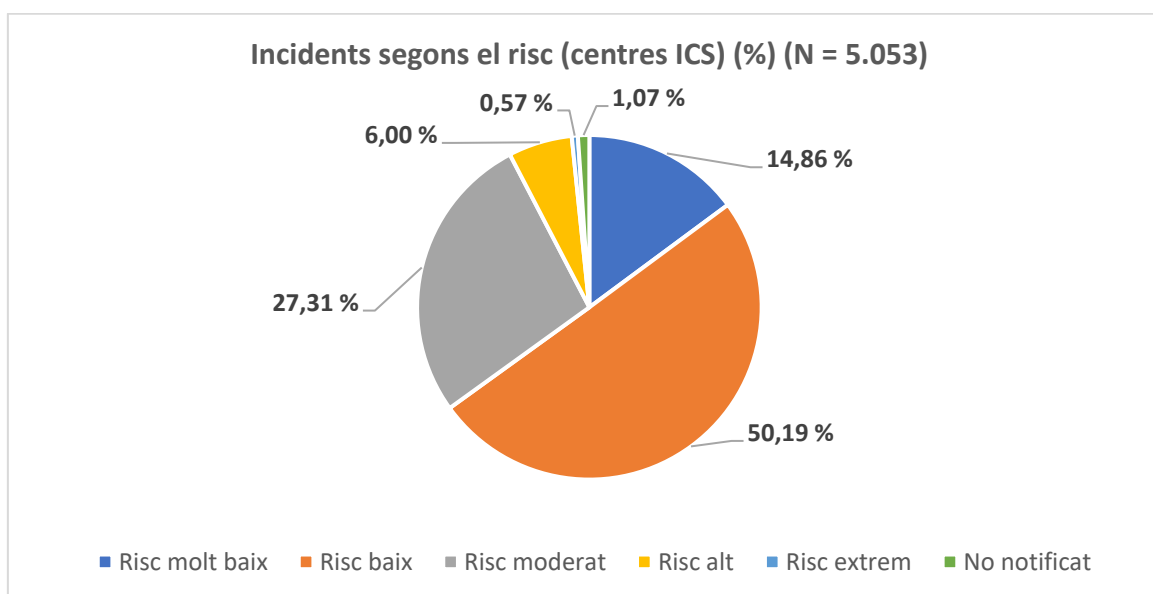

Figura 16. Classificació dels incidents segons el risc als centres de l'ICS expressada en percentatges

En els centres que no són de l'ICS, un 58,63% dels incidents són considerats de risc baix i un 3,04% dels incidents són classificats com a risc alt o risc extrem (vegeu la figura 17).

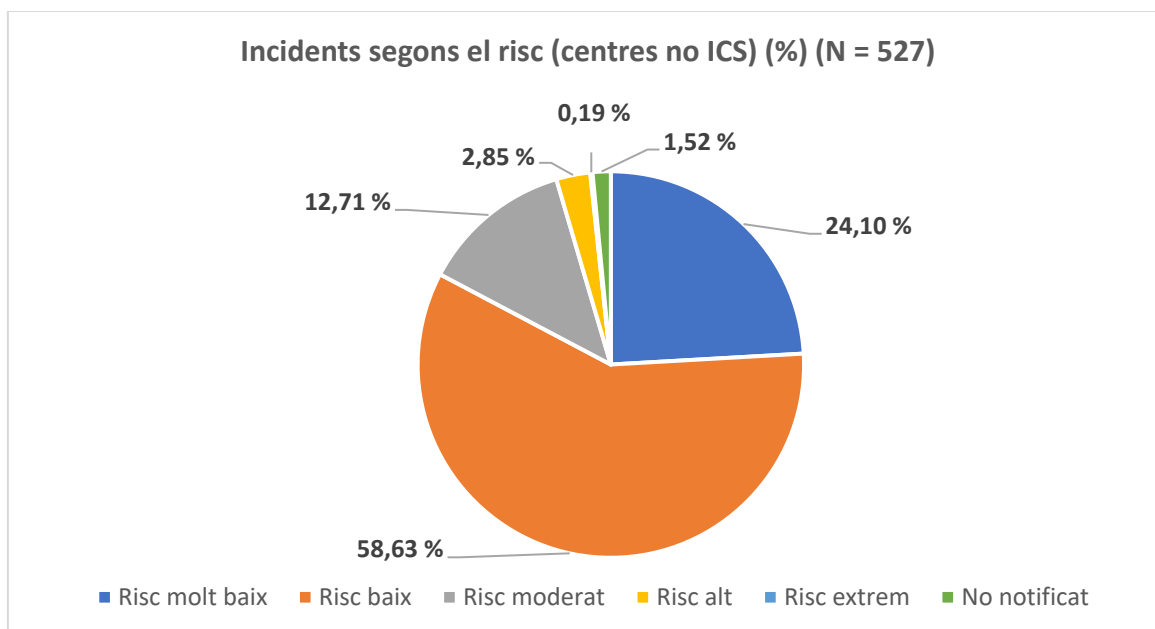

Figura 17. Classificació dels incidents segons el risc als centres que no són de l'ICS expressada en percentatges

3.7 Notificacions segons els factors contribuents

En la creació d'un incident, hi participen diversos factors, ja sigui en la constitució de les circumstàncies perquè pugui succeir l'incident o amb les accions o condicions que han jugat un paper en l'origen o en l'evolució d'aquest i que n'han augmentat la probabilitat que es produeixi.

Cal tenir present que un incident pot estar relacionat amb més d'un factor contribuent.

En els centres de l'ICS, gairebé un 43% dels incidents es vinculen amb factors relacionats amb els professionals, seguit de factors relacionats amb l'organització del servei (17%), i factors relacionats amb el pacient (15%) (vegeu la figura 18).

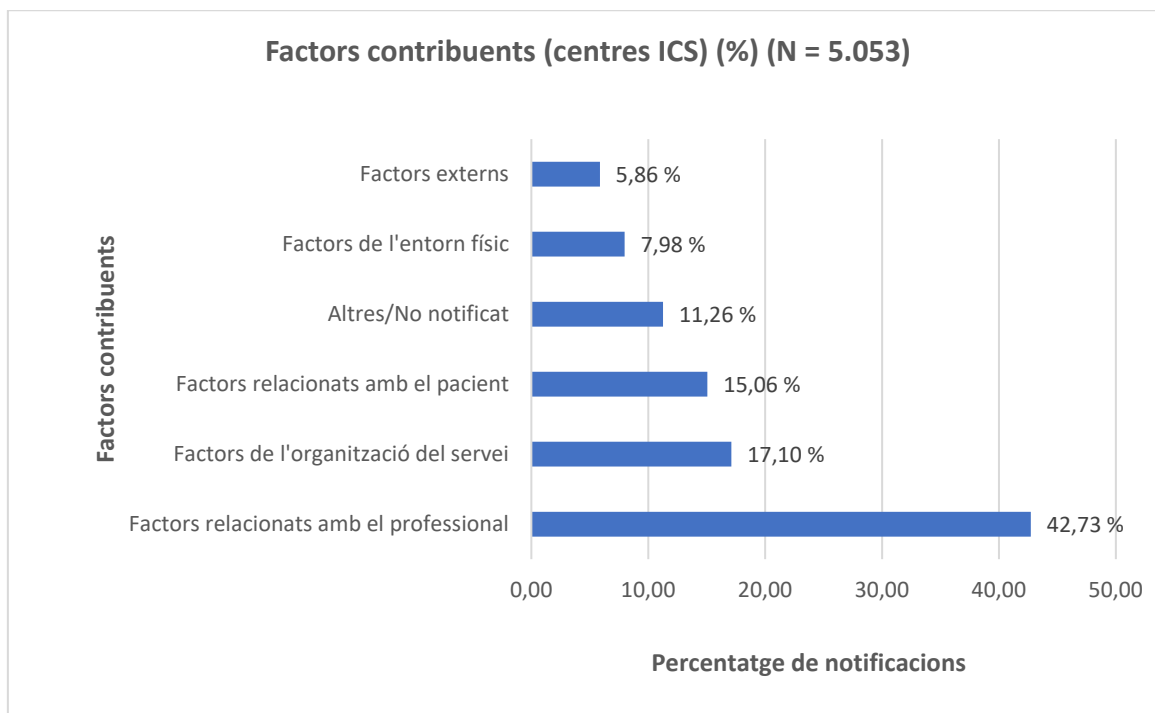

Figura 18. Percentatge de notificacions segons els factors contribuents als centres de l'ICS

En els centres que no són de l'ICS, els factors relacionats amb el professional són també els que concentren el nombre de notificacions més elevat (aproximadament un 46%) i, en segona posició, els factors que contribueixen més al fet que es produeixi un incident són els factors relacionats amb el pacient (aproximadament un 18%). La tercera categoria de factors contribuents en nombre de notificacions són els factors de l'organització del servei (aproximadament un 12%) (vegeu la figura 19).

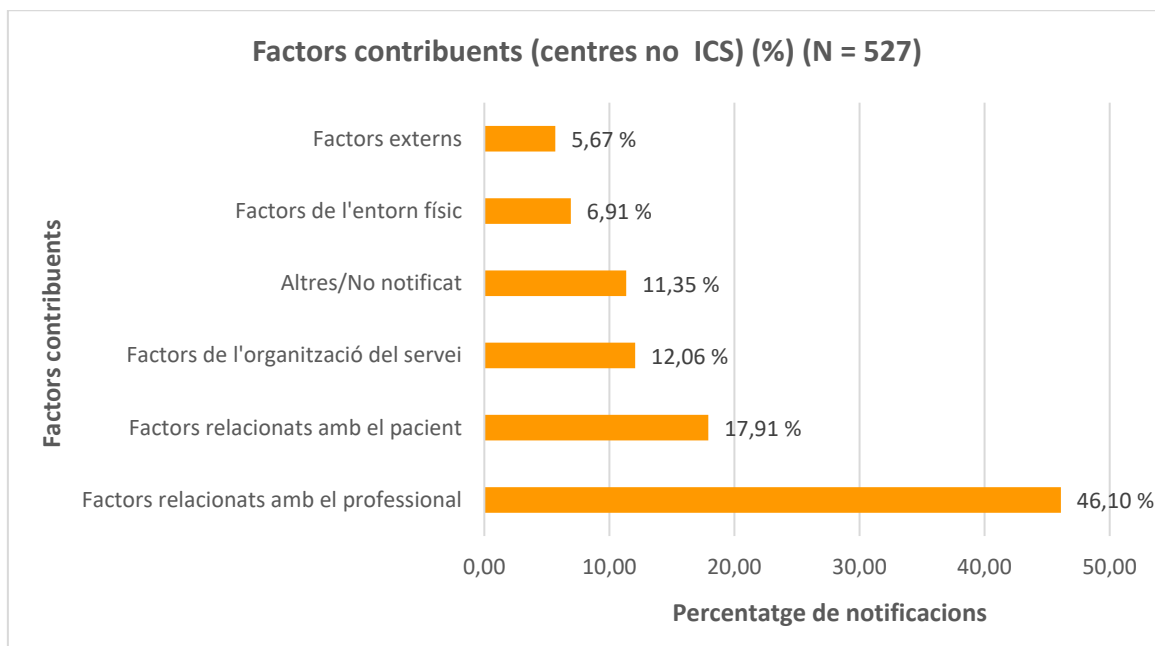

Figura 19. Percentatge de notificacions segons els factors contribuents als centres que no són de l'ICS

4 Annexos

4.1 Gravetat

- **No arriba al pacient 1:** circumstància amb capacitat de causar error.
- **No arriba al pacient 2:** l'error s'ha produït, però s'ha detectat abans que arribés al pacient.
- **Mínim:** l'error no ha produït lesió al pacient.
- **Menor:** el pacient ha requerit observació, però no s'ha produït lesió.
- **Moderat 1:** ha requerit tractament del pacient i/o li ha ocasionat lesió temporal.
- **Moderat 2:** ha requerit hospitalització o s'ha allargat i ha ocasionat lesió temporal.
- **Crític 1:** ha produït una lesió permanent al pacient.
- **Crític 2:** ha produït en el pacient una situació propera a la mort.
- **Catastròfic:** ha produït la mort del pacient o hi ha contribuït.

4.2 Probabilitat

- **Molt infreqüent:** poc probable que es repeteixi – pot succeir només en circumstàncies excepcionals (més de 5 anys).
- **Poc freqüent:** pot succeir en algun moment cada 2 - 5 anys.
- **Possible/ocasional:** és possible que torni a succeir o que succeeixi 1 - 2 vegades l'any.
- **Probable:** pot succeir sota diverses circumstàncies diverses vegades l'any.
- **Freqüent:** és esperable que torni a succeir en les properes setmanes o mesos.

4.3 Risc

- **Risc molt baix:** verificació de possibles tendències de presentació a tot l'hospital.
- **Risc baix:** verificació de possibles tendències de presentació a l'àrea o al servei afectat.
- **Risc moderat:** requereix una valoració de l'incident i el seguiment de possibles tendències de presentació al servei afectat.
- **Risc alt:** requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures per difondre a l'àrea o al servei afectat.
- **Risc extrem:** és requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures immediates per difondre a tot l'hospital.